

Rødt Nytt

GRATISAVISA TIL RØDT Nr. 1 2015

Returadresse: Rødt Dronningens gate 22, 0154 Oslo

Nei til det mørkeblå arbeidslivet:

Forsvar arbeidsmiljøloven

Foto: Kjetil Ree/CC

confidential

TISA-avtalen:

Forhandles fram i hemmelighet

Foto: Yag Miero

Foto: Scampix

Stein Stugu:

Endringer i uføretrygden skaper flere fattige

LEDER:

“En sterk fagbevegelse er avgjørende for å bekjempe det louløse arbeidslivet.” BJØRNAR MOXNES, LEDER I RØDT

RØDE TALL:

“Skal vi forstå Norge, må vi forstå økonomi.” LARS GUNNESDAL, RØDTS ANALYSEUTVALG

Bjørnar Moxnes
b.moxnes@roedt.no
Leder i Rødt

Stopp FrP og Høyre!

LEDER

Mer overtid. Mer midlertidighet. Mer søndagsarbeid. Det er kortversjonen av Robert Eriksson og regjeringas forslag til endringer av arbeidsmiljøloven. Regjeringa vil ha slutt på dagens bestemmelser om at midlertidig ansatte bare kan brukes når det er snakk om arbeid som skiller seg fra ordinært arbeid. Det betyr at man helt uten vilkår kan ansette folk midlertidig. Dette gir arbeidsgiver større frihet til ikke å gi folk faste stillinger. Det krever ikke stor fantasi for å se for seg at det vil bli opprettet en rekke midlertidige stillinger i perioder hvor en bedrift går godt, mens de blir lagt ned i roligere perioder.

Det er fast jobb som gir frihet og trygghet. Med fast jobb kan du få lån i banken, planlegge ferier og du lever ikke på arbeidsgivers nåde. Den mørkeblå regjeringa lever i en boble hvis de tror problemet er at det er for få midlertidige stillinger. Mange jobbsøkere i dag opplever jo det motsatte, at det er for mange midlertidige og for få faste stillinger.

En svakere arbeidsmiljølov er en gavepakke til de kriminelle nettverkene. En sterk fagbevegelse er avgjørende for å bekjempe det lovløse arbeidslivet. Men det er mye vanskeligere å organisere folk som er midlertidig ansatt, derfor vil mer midlertidighet gi de kriminelle i arbeidslivet større spillerom.

Landet rundt har Rødt tatt initiativ til et viktig mottrekk: I kommunestyre og på fylkesting foreslår vi at vi som arbeidsgiver skal følge § 14-9 i arbeidsmiljøloven, uavhengig av om Stortinget vedtar en utvidet adgang til midlertidige ansettelser. Lovendringa innebærer nemlig en økt adgang for midlertidige ansettelser, men ikke et påbud om å gjøre dette. Kommuner og fylkeskommuner står fritt til å føre en mer seriøs arbeidsgiverpolitikk enn regjeringa, hvis et politisk flertall ønsker det. Dette vil begrense skadevirkningene, men det er på langt nær nok.

Det eneste vi kan leve med er at regjeringas voldsomme angrep på arbeidsfolks frihet og rettigheter slås tilbake. Om regjeringa får flertall på Stortinget eller ikke vil avhenge av trykket nedenfra. Vi klarte å snu regjeringa i reservasjonssaken, og det samme må vi jobbe for i denne saken. Slaget om det norske arbeidslivet er nå i gang. Rødt vil gå sammen med fagbevegelsen og alle solidariske krefter i forsvar for rettighetene som sikrer arbeidsfolk trygghet og frihet.

Rødt ♦ Nytt

Redaktør:
Brage Aronsen
brage@roedt.no

E-post:
roedt@roedt.no

Telefon: 22 98 90 50

Konto: 7874 05 56478

ISSN: 1504-7660 (avis)
1504-7679 (pdf)

Trykkeri: Nr1Trykk

Utgiver: Rødt
Dronningengs gate 22
0154 Oslo

Det tredelte arbeidslivet

Tredelt: Fri flyt av arbeidskraft legger press på lønninger og arbeidsvilkår. Illustrasjon: Ssoosay/CC.

ARBEIDSLIV

Brage Aronsen brage@roedt.no

Rapporten *Mot et tredelt arbeidsliv* dokumenterer hvordan angrepene på lønns- og arbeidsvilkår er en direkte konsekvens av EØS-avtalens fri flyt-regime og at prinsippet om fri bevegelse skal veie tyngre enn arbeidstakernes rettigheter.

Vi ba daglig leder i De Facto, Roar Eilertsen, fortelle hva «det tredelte arbeidslivet» egentlig betyr.

– Vanligvis har man snakket om at de fleste har ordnede lønns- og arbeidsvilkår, i tråd med gjeldende tariffavtaler for området. Etter hvert har utnyttning av utsatte arbeidsinnvandrere, altså sosial dumping, blitt et stort problem i norsk arbeidsliv. Men det nye er at både EØS-regelverket og norske tiltak mot sosial dumping har gjort det mulig å etablere et tredje område, hvor det er lovlig å betale arbeidstakerne 50-60 kroner i timen under det som er gjengs tarifflønn. I mange bransjer legger dette et stort press på fagforeningenes muligheter til å opprettholde og videreutvikle tariffavtalene, og det er stort sett utenlandske arbeidstakere som havner i denne gruppen, sier Eilertsen.

– Kombinasjonen av fri flyt av arbeidskraft (innenfor et område hvor forskjellene i lønnsnivå er opp mot 1:10 mellom Romania og Norge), og et utstasjoneringsdirektiv som kun åpner for lovfestet minstelønn eller allmenngjøring av minstebestemmelsene i tariffavtalene, gjør kampen mot sosial dumping og for norsk lønn

for arbeid i Norge svært vanskelig. Reglene om frie tjenesteleveranser over landegrensene gjør at arbeidstakerne ikke trenger å være ansatt i et selskap med tilknytning til Norge. Dette utnyttes også av bemanningsselskapene, som spiller en stor rolle i rekrutteringen av utenlandsk arbeidskraft. Når selskapene ikke er registrert i Norge, blir det vanskelig å stille dem til ansvar når arbeiderne utnyttes og trakasseres.

– Omfanget av utenlandske arbeidstakere er størst innenfor rengjøring, servering, bemanningsselskaper, transport og byggebransjen. En konsekvens er at organisasjonsgraden er lav og fallende i alle disse bransjene.

Bemanningsselskapene overtar

Fram til år 2000 var det ikke tillatt med inn- og utleie av arbeidskraft eller privat arbeidsformidling i Norge. Det vil si at bemanningsbyråer i praksis var forbudt. I dag har bemanningsbransjen blitt en trussel mot det organiserte og ryddige arbeidslivet.

– Bemanningsselskapene opererer med såkalt «fast ansettelse uten garantilønn». Det betyr at arbeiderne bare får lønn for de timene de er utleid til andre. Selskapene rekrutterer i stor grad arbeidskraft fra fattige EU-land, og driftsmodellen gir dem enorm makt over arbeidstakerne. De som ikke er fornøyd med det de får, eller som tar opp kritikkverdige forhold, blir sendt hjem og får ikke nye oppdrag. Det er også eksempler på at «brysomme» tillitsvalgte har problemer med å få utbetalt oppjent lønn.

Sikrer ikke likebehandlingsprinsippet i vikarbyrådirektivet at innleide og fast ansatte har like vilkår?

– Likebehandlingsprinsippet undergraves ved

at de fleste utenlandske arbeiderne lønnes på ufaglært minstelønn, uavhengig av hva slags arbeid de faktisk utfører. I tillegg tas deler av lønna inn igjen til å dekke bokostnader. Systemet tillater at kyniske bolighaier kan stue sammen 15-20 mann i små brakker eller leiligheter, og hvor hver arbeider må betale 5-6000 kroner i måneden.

I rapporten hevder dere også at mer innleie fører til færre lærlige plasser. Hvorfor det?

– Bemanningsselskapene tar ikke ansvar for utdanning av nye arbeidstakere og har ingen lærlingplasser. Bedriftene leier inn i stedet for å ansette egne folk og ha lærlingplasser, fordi det er billigere på kort sikt.

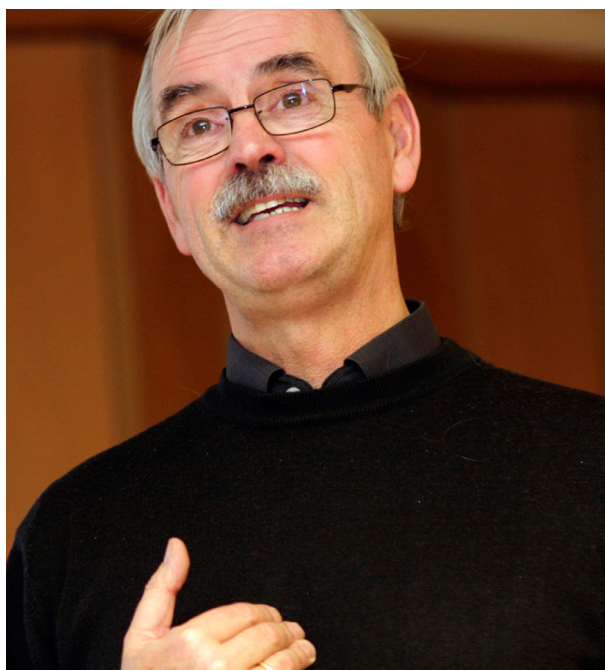
Usikker framtid

Er det i det hele tatt mulig å hindre framveksten av et B-lag i norsk arbeidsliv? Hva må i så fall til?

– Det er opp til fagforeningene og partiene å bestemme politikken for denne kampen. Men min personlige mening er at vi må ut av EØS og gjeninnføre et system med arbeidstillatelser for utenlandsk arbeidskraft. Alle som har tilbud om en jobb i Norge på norske lønns- og arbeidsvilkår, skal få arbeidstillatelse. I tillegg må fagbevegelsen intensivere arbeidet med å organisere arbeidstakerne og offentlige innkjøp bør bare skje fra bedrifter som har tariffavtale.

Dere tegner et bilde av et arbeidsliv der det i hovedsak er arbeidsgiversida som driver klassekamp. Har trepartsmodellen livets rett under slike forhold?

– Det er mange spørsmål fagbevegelsen kan og bør samarbeide med arbeidsgiverne og myndighetene om. Men i samarbeid er det både gi

Daglig leder i De Facto: Roar Eilertsen. Foto: Nei til EU.

og ta. Fagbevegelsen må gjennom sin praksis gjøre det klart både for arbeidsgivere og myndigheter at det har en pris, også for dem, dersom de på sin side ikke er interessert i samarbeid.

Hvordan vil regjeringas forslag til endringer av Arbeidsmiljøloven påvirke norsk arbeidsliv framover?

– Den viktigste fellesnevneren for endringsforslagene er at fagbevegelsen skal ha mindre makt i arbeidslivet. Det vil gi oss et arbeidsliv som ligner mer på det vi ser i resten av verden, hvor begrensningene på arbeidsgivernes rett til å skalte og valte med folk er betydelig mindre enn det de har vært i Norge, avslutter Eilertsen.

RØDT Norge RUNDT

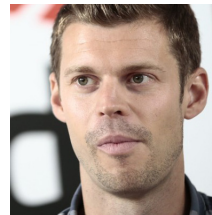

NORDLAND:

Solidaritet med kurderne

I et portrettintervju med Avisa Nordland forteller bystyreprerentant Svein Olsen i Bodø om en tur til Kobane der kurdere er i krig mot IS.

– De sloss for livet mot IS, og for ei lysere framtid for kvinnfolk, unger og anna folk, i det helvete som dagens krigsherja Syria er. De forteller om venner og slektninger som har fått hodene kappet av. Likevel utstråler de mot, beslutsomhet og verdighet. Disse damene nekter å bli flyktninger, sier Olsen.

OSLO:

– Ødelegger barnehagene

Oslo selger ti av kommunens barnehager til private til foreldre og ansattes store frustrasjon.

– Byrådet og Frp har ødelagt noen av Oslos beste kommunale barnehager. Det eneste de har oppnådd, er at ansatte har sluttet i hopetall fordi de ikke vil miste titusener i lønn og pensjon. Solide og gode fagmiljøer er gått i oppløsning, sier Bjørnar Moxnes til Oslo By.

HEDMARK:

Vil ikke overkjøres av Listhaug

Kommunestyret i Follidal går sterkt i mot å fjerne konsesjonsloven og oppheve boplikten, slik landbruksministeren vil.

– Listhaug vil ha fri omsetning, fri prissetting og ingen boplikt. Hun vil overkjøre lokalsamfunn, og frata lokalpolitikkerne muligheten til å bestemme om de vil ha boplikt eller ei, sier Ronny Bekken Larsen til Arbeidets Rett.

HORDALAND:

Usosial eiendomsskatt

Før jul innførte byrådspartiene i Bergen tidens høyeste eiendomsskatt i kommunen. Torstein Dahle mener skatten slår urettferdig ut.

– Dette skatteforslaget vil gi folk som bor i borettsleiligheter en saftig regning, som vil øke utgiftene deres kraftig. Det er mulig å få en eiendomsskatt for de store, og ikke de små, sier Dahle til Bergens Tidende.

RØDE TALL

Kappløp mot bunnen

Lars Gunnesdal er samfunnsøkonom i Manifest senter for samfunnsanalyse og medlem av Analyseutvalget i Rødt

Skal vi forstå Norge, må vi forstå økonomi. For tiden står vi ovenfor grunnleggende endringer i norsk økonomi og arbeidsliv. Scheel-utvalget la i desember fram sin anbefaling om store kutt i selskapskatten, som en del av en større skattereform. Bakteppet for forslaget er en internasjonal skattekonkurranse som de siste tiårene har skapt et kappløp mot bunnen, med både budsjettunderskudd og velferdskutt i mange land som en konsekvens.

Snart kommer også rapportene fra Siv Jensens Produktivitetskomisjon. Det er ingenting galt med å ønske økt produktivitet. Men mye tyder på at vi vil se forslag om USA-inspirerte omlegginger, og at ønsket om mer produktivitet blir benyttet som et påskudd for å innføre mer konkurranse, privatisering og skatteuttak. Det kan fort svekke produktiviteten i stedet for å styrke den. Produktivitetsvekst er heller ingen garanti for at levestandarden øker for folk flest. I land som USA har lønningene til folk flest stagnert, på tross av tiår med vekst i økonomien. Rettferdig fordeling er derfor en forutsetning for at vanlige arbeidstakere skal ha interesse av å bidra til en sånns prosess.

Dagens regjering er sterkt inspirert av såkalte «dynamiske» økonomiske teorier, som uten empirisk grunnlag ser skatteuttak som svaret på alle spørsmål. De siste tiårene har denne politikken medført at store verdier har samlet seg på toppen hos verdens aller rikeste. Etter en lang, framgangsrik periode med økonomisk utjevning og velstandsvekst i perioden etter andre verdenskrig, har forskjellene mellom topp og bunn igjen vokst seg høye i mange land.

Landene som historisk har gitt eliten de største skattegevinstene, har verken opplevd økte investeringer eller høyere økonomisk vekst. Kaka blir ikke større med skatteuttak. Til og med IMF og OECD advarer nå om at økende ulikhet har virket hemmende på den økonomiske utviklingen i de fleste vestlige land siden 1980-tallet. IMF, samt en rekke framtrepende økonomer, viser også til at økt rikdoms- og maktkonsentrasjon på toppen har bidratt til gjeldsoppygging, ustabilitet og krise.

Selv om pilene også peker feil vei her hjemme, har ulikhetsveksten tross alt blitt betydelig bremsert av både fagbevegelsen og omfordelende skattepolitikk. Skatteuttakene som regjeringen nå gir til de aller rikeste er derfor helt feil vei å gå. Tvert imot bør vi øke de totale skatteinntektene i samfunnet for å ruste oss bedre for utfordringene som kommer, både i form av økte velferdsbehov og en nødvendig grønn omstilling av økonomien. De som har mest, må også bidra mest.

Skatt, produktivitet og fordeling vil prege samfunnsdebatten i åra som kommer. Derfor blir det viktig å stille spørsmål ved samfunnsutviklingen, og å løfte alternativer. Dette har Rødts analyseutvalg forsøkt å gjøre i det nye heftet «Norge 2015. Verdiskaping og produksjon». Vi håper heftet kan bidra til en viktig debatt om hvordan norsk økonomi skal utvikle seg.

Forsvarer arbeidslivets grunnlov

Bevegelse: Fagbevegelsen mobiliserer mot endringene i arbeidsmiljøloven. Her fra streiken 23. september i fjor. Foto: Runa Fjellanger.

ARBEIDSLIV

Åsne Hagen asne.hagen@gmail.com

Forslaget til endringer i arbeidsmiljølova vil gi arbeidskjøperne mer makt. Nå tar fagbevegelsen til motmæle med politisk streik mot regjeringas planer.

– Endres arbeidsmiljølova, er det lettere å angripe tariffavtalenes bestemmelser om arbeidstid. Vi frykter at arbeidsgiversida gjør dette i neste omgang, sier Ingunn Strand Johansen. Hun er leder for Fellesorganisasjonen (FO) Akershus og medlem i Rødts faglige utvalg.

Johansen påpeker at arbeidsmiljølova er grunnleggende for vilkåra i arbeidslivet, mens resten av avtaleverket er rammene. Hun mener vi har et godt regulert arbeidsliv i dag, men understreker at det ikke har kommet av seg selv.

– Arbeidsmiljølova har ikke kommet rekende på ei fjøl. Den er noe vi har jobba med og forhandla om. Det er veldig viktig å ta vare på den, ellers frykter jeg at det går galt i neste runde.

– Si fra!

Regjeringas angrep på arbeidsmiljølova har skapt sterke reaksjoner i fagbevegelsen. Johansen mener alle kan gjøre noe for å stoppe de varsle endringene:

– I utgangspunktet må vi si fra og vise at dette vil vi ikke. Da blir streiken 28. januar viktig for å gjøre det synlig. Regjeringa sier at folk vil ha endringene i arbeidsmiljølova, fordi så mange stemte på regjeringspartiene i valget. Vi får se, da, hvor mange de egentlig har i ryggen! Grasrotarbeidet i fagbevegelsen er viktig for denne mobiliseringen.

– Blant de tillitsvalgte er det stor streikevilje. Kampen mot endringene i arbeidsmiljølova støttes av mange, men ikke alle medlemmene. Det lokale tillitsvalgtapparatet er viktig nå for å nå ut til de ansatte på hver arbeidsplass.

Mindre makt til ansatte

Ingunn Strand Johansen mener det er viktig å kjempe for den arbeidstida og de godkjenningsordningene for turnus som vi har i dag:

– Turnusene er godkjent av forbundet. Det er forbundet sentralt som godkjenner eventuelle endringer i arbeidstidsordninga. Spørsmålet er altså løfta ut fra de lokale tillitsvalgte, som fort

Leder i FO Akershus: Ingunn Strand Johansen. Foto: Privat.

havner i skvis om de skal ha direkte samtaler med ledelsen på arbeidsplassen.

– For saksbehandlerne blant våre medlemmer vil det skje store endringer til det verre med regjeringas forslag. Det kan innebære en utvidelse av arbeidstida generelt. Vi kommer til å se mer pålagt arbeid i perioder med mye å gjøre, også i tidligere arbeidsfri perioder som lørdag og søndag. Arbeidsgiver kan styre arbeidstida mer enn før. Altså blir det mer makt til arbeidsgiver, mindre makt til de ansatte og deres tillitsvalgte.

Johansen påpeker at de har flest medlemmer i offentlig sektor og derfor tar utgangspunkt i situasjonen der. Mange frykter at lavere terskel for å ansette midlertidig tar bort incentivet til å ansette flere fast når arbeidsmengden øker:

– Vi frykter flere midlertidige ansettelser, at det blir vanligere å ansette midlertidig for å ta toppene. Vi har mye rare ansettelsesforhold i utgangspunktet, både midlertidige ansettelser og mange små stillinger.

Arbeidstilsynet advarer

Arbeidstilsynet advarer mot flere av endringsforslagene og peker på at noen av dem kan forsterke hverandre negativt: «Kombinasjonen av midlertidig ansettelse og lange arbeidsdager gir samlet sett et resultat som kan være belastende for arbeidstaker,» heter det i høringsuttalelsen fra 2014.

Arbeidstilsynet er også kritisk til forskyvningen fra kollektive til individuelle arbeidstidsavtaler. «[Dette] innebærer en nedtoning av det kollektive systemets rolle. Spørsmålet da blir hvilken reell innflytelse den enkelte arbeidstaker har. Fagforeningenes posisjon og forhandlingsstyrke skal oppveie en del av det ubalanserte styrkeforholdet som er mellom den enkelte arbeidstaker og arbeidsgiver.»

TISA-avtalen – ein trussel mot demokratiet

Kampanje: Rødt aksjonerer mot TISA over hele landet 7. februar. Foto: Brage Aronsen.

DEMOKRATI

Magne Hagesæter magne@roedt.no

– TISA vil tvinge fram privatisering og avregulering som ikkje lovleg let seg reversere, seier Rolv Rynning Hanssen, rådgjevar i Fagforbundet.

Rynning Hanssen jobbar til dagleg med å analysere TISA-avtalen og konsekvensane den vil ha for dei involverte landa, deriblant Noreg.

– Femti land forhandlar om ein frihandelsavtale på tenester kalla Trade in services agreement (TISA). Hovudmålet er å liberalisere og avregulere. I motsetning til vanlige handelsavtaler som gjeld toll og tilgang til marknader for varer, er TISA opptatt av reguleringar. TISA regulerer retten til å regulere, seier han.

Innskrenkar handlingsrommet

– Etter at u-landa blokkerte forhandlingane om tenesteavtalen i WTO, mellom anna av frykt for å få privatisert eigen offentlig sektor, valde USA ut 23 partnarar (inkludert EU) som dei var sikker på ønskja meir liberalisering og forhandla fram ein tenesteavtale med dei. Truleg vil ein forsøke å få fleire land til å slutte seg til ein ferdigforhandla TISA-avtale - utan rett til å påverke innhaldet - og truleg prøve å få den inn under WTO. Utrulig nok vart WTO «for demokratisk» når u-landa fikk ein posisjon til å blokkere, seier Rynning Hanssen.

Kva interesser er står bak TISA-avtalen og kva ønskjer dei å oppnå?

– I hovudsak er det servicekapitalen i USA som står bak. Særleg Coalition of Services Industries med storaktørar som til dømes Walmart, Google, IBM, Microsoft, Walt Disney og mange andre gigantar i servicenæringa, som i mange år systematisk har jobba for å opne verdsmarknaden for sine investeringar og å unngå alle reguleringar.

– TISA inneheld to klausular kalla «frys» og «skralle». Frys betyr at ingen kan endre den norske statusen til mindre liberalisering enn situasjonen er når avtalen blir inngått. Skralle betyr at ingen kan gå tilbake på liberalisering som er innført etter at avtalen er inngått. Det betyr at framtidens regjeringar kan bli bundne til vedtak gjort av tidlegare regjeringar. Demokratiske vedtak kan berre gjerast når det gjeld å liberalisere eller privatisere meir. Å ta tilbake offentlige tenester kan bli ulovlig. Kva skal vi då med politikarar?

Krav om folkeavstemming

– TISA er ein fare for både velferda og

Rådgjevar i Fagforbundet: Rolv Rynning Hanssen. Foto: Rødt Nytt.

Leiar i Fagforbundet: Mette Nord. Foto: Trond Isaksen.

demokratiet, seier leiar i Fagforbundet Mette Nord. Organisasjonen vurderer å krevje at spørsmålet om norsk deltaking må avgjerast gjennom ei folkeavstemming.

– Eit hovudmål med avtalen er å opne offentlig sektor for konkurranse frå internasjonale selskap. TISA er ein trussel for alle som arbeidar i tenestesektoren. Noreg kan bli tvungen til å avregulere arbeidsmiljølov og miljølovnadar dersom dette blir sett på som handelshindringar av internasjonale selskap, seier Nord.

Hemmelege forhandlingar

Før Wikileaks offentliggjorde delar av forhandlingsdokumenta til handelsavtalen i juni 2014 var TISA for det meste ukjent. Hemmeleghaldet og mangel på debatt uroar forbundsleiaren.

– Det må vere ein brei demokratisk prosess før ein så omfattande avtale kan signerast. Men det er ingen debatt om innhaldet i forhandlingane, seier ho.

Korleis kan vi vinne kampen mot avtalen?

– Vi må lære av EU-kampen. Vi få fram fakta om avtalen og konsekvensane. I dag er alt hemmelig. Kunnskap til folket og organisering er nøkkelen. Frivillige organisasjonar og fagforbund vil stå i spissen for motstanden. Hemmeleghaldet gjer dette vanskelig - vi må få trollet ut i sola - så sprekk det. Vi må få fram kven som står bak TISA og korleis dei vil tene pengar på norsk velferd, avsluttar Nord.

Rådgiver i De Facto: Stein Stugu. Foto: Scanpix.

Kutt for uføre gjør flere fattige

PENSJON

Åsne Hagen asne.hagen@gmail.com

Endringer i uføretrygden, og særlig alderspensjon for uføre, vil ha store konsekvenser for vanlige folk.

– Over tid vil disse reglene gjøre flere til så godt som minstepensjonister, sier Stein Stugu i De Facto.

– Det er viktig å synliggjøre hva dette betyr for hver enkelt person.

I en artikkel hos Manifest Tidsskrift viser Stugu noen utslag av endringene Stortinget har vedtatt. Han påpeker at det er vanskelig å få oversikt over virkningene, selv for ham som jobber med temaet.

– Uføres alderspensjon blir trolig så lav som min artikkel viser fordi uføres pensjon skal være lavere enn pensjon for de som har arbeidet lenger. Og da må den bli lav, fordi svært mange som går av tidlig i praksis bare vil få minstepensjon fra folketrygden, uføre eller ikke.

Stugu ser endringene som et utslag av arbeidslinja, der mantraet om at det skal lønne seg å jobbe blir viktigere enn situasjonen folk står i.

– Det er en manglende vilje til å se at når du blir ufør er det en konsekvens av at du faktisk ikke kan jobbe. Man bruker pisk mot noen som ikke kan piskes til noen ting. Man lager systemer basert på en ide om at folk jukser. Joda, det er alltid noen som jukser uansett system. Men de aller fleste uføretrygdede er uføretrygdet med god grunn og har vært gjennom en tøff prosess for å få Nav til å forstå at de faktisk ikke kan jobbe mer.

Stugu ser flere grunner til at endringene passerte under radaren:

– Når endringer får store konsekvenser for enkeltpersoner først om noen år, er de direkte berørte så opptatt med problemer her og nå at de ikke har kapasitet til å sette seg inn i det som kommer på sikt. I tillegg stoler de på systemet, dessverre ofte uten grunn.

– Det er en hersketeknikk for å slippe motstand fra folk. Man vet det vil komme innvendinger når folk forstår konsekvensene, men da er det ofte for sent.

– Så er det en del som ikke skjønner hva som skjer. Min erfaring fra å snakke med politikere i sentrale posisjoner er at mange verken forstår pensjonssystemet eller hva endringene vil innebære.

Et vanlig argument for pensjonsreformen er at arbeid er mindre fysisk belastende enn før, slik at det er mulig å stå i jobb mye lenger. Men da ser man bort fra at langt fra alle har kontorjobber.

– Dette er egentlig et eksempel på økonomers utilstrekkelighet. De vurderer alt ut fra en teori om at alle lar seg drive av penger alene, pluss at de faktisk ikke kjenner virkeligheten til folk, sier Stugu.

Les mer på forsvarpensjon.no

Leder på målingene: Syriza og Alex Tsipras. Foto: Asteris Masouras/CC.

Eurokrise gir venstrevind

Krisetiltakene i Europa blir stadig mer upopulære. I Spania har partiet Podemos økt sin oppslutning jevnt og trutt siden i fjor sommer. Partiet er nå landets største med rundt 25% oppslutning. I Hellas har Syriza vært det største partiet på samtlige målinger i januar med rundt 35%, og ventes å gjøre det skarpt i nyvalget 25. januar.

– Krisa og massearbeidsledigheten gir disse partiene et helt nytt handlingsrom. I Spania er en av tre unge uten jobb. I Hellas føler folk konsekvensene av kuttpolitikken til troikaen. I seg selv skaper dette bare et potensial for framgang. Podemos og Syriza har greid å formulere politikk som imøtegår misnøyen blant folk, og viser samtidig til klare alternativer for politisk handling. Krise har det vært lenge, men nå er venstresida i ferd med å formulere svar på overklassens råkjør mot velferdsstaten og arbeidsfolk, sier Stian Bragtvedt, internasjonalt ansvarlig i Rødt.

– Noe av årsaken til Podemos og Syrizas suksess er at de har et helt annet syn på politikk enn de etablerte partiene. Der andre partier vil ordne opp for folket, er Podemos og Syriza avhengige av at folk tar til gatene, diskuterer og deltar i prosessen med å stake ut en ny kurs. Prosjektet er ikke bare å formulere reformkrav, men å bygge en motmakt som forandrer rammene for hva som er mulig å se for seg av endringer i dagens Europa.

Brage Aronsen brage@roedt.no

Krever tariff: Norske havnearbeidere. Foto: Ylva Seiff Berge.

Havne-boikott til Høyesterett

Etter lang tid med boikott og flere runder i retten skal det nå avgjøres hvem som har lov til å losse og laste skip ved norske havner. Havnearbeiderne i Drammen har i to rettsinstanser fått bekreftet at boikott er et lovlig virkemiddel i kampen for tariffavtale. Men arbeidsgiveren, danskeide Holship, har anket. Nå går saken til Høyesterett.

– Jeg trodde ikke på en behandling i Høyesterett, men det kommer likevel ikke helt overraskende. Vi hadde diskutert denne muligheten med LOs juridiske avdeling, så det var ingen fremmed tanke for oss. Men jeg er skuffet, sier 2. nestleder i Transportarbeiderforbundet, til Transportarbeideren.

LO-advokat Evard Bakke er optimistisk:

– Vi skal få slått fast at EU-regelverket ikke skal innskrenke adgangen til boikott. Bakteppet er at Holship tapte i både tingretten og lagmannsretten. Vi mener vi kommer til å vinne i Høyesterett også, sier han til frifagbevegelse.no.

Brage Aronsen brage@roedt.no

Kastet ut: Barn av foreldre med dårlig råd mister barnehageplassen sin i Bergen. Foto: Magne Hagesæter.

180 kasta ut av barnehage og SFO

Berre Rødt stemte mot vedtaket i Bergen bystyre som kasta ut 180 barn frå barnehage og SFO fordi foreldra ikkje kunne betale.

– Dette er dei barna som treng plassen aller mest, seier Rødts bystyreprerentant Sofie Marhaug. Det var tilbake i november 2013 at bystyret vedtok å seie opp plassen til barn med foreldre som ikkje kunne betale. 1. januar i år trådte vedtaket i kraft.

– Dette er fryktelig urettferdig, seier Marhaug. Bystyreprerentanten har lite forståing for dei delane av opposisjonen som i dag hevdar dei vart ført bak lyset av det sittande H/Frp-byrådet, og minner om at Rødt stilte eit alternativ forslag om å hjelpe familiane med dårleg råd heller enn å straffe barna.

– Vi er sterkt imot at dårleg foreldreøkonomi skal måtte gå ut over barna. Det å påstå at foreldra spekulerer i dette, og bevisst held tilbake betaling er ei nærmest absurd påstand. Det er trist at barn skal miste det sosiale fellesskapet som dei har rett på, og kunne nytt godt av, fordi foreldra ikkje kan betale for seg, seier ho.

Bystyreprerentant: Sofie Marhaug. Foto: Marte Teigen.

På grunn av store protestar har fylkesmannen og utdanningsdirektoratet no sett på saka. Førstnemnte meiner kommunen har plikt til å tilby barnehageplass uavhengig av foreldra sine betalingsevner, medan sistnemnte meiner vedtaket truleg utholar retten til barnehageplass.

– Vi krev at saka kjem opp til ny behandling og håpar bystyret no har vett til å gjere eit vedtak til barnas beste, seier Marhaug smått optimistisk.

Magne Hagesæter
magne@roedt.no

Både bransjen og folk flest sier nei til søndagsåpent

Verken befolkningen eller bransjen ønsker det, men regjeringen er likevel fast bestemt på å tvinge gjennom søndagsåpne butikker.

– De mørkeblå sier dette handler om frihet, men det er bare tull. Dette handler om å kreve at noen ofrer sin frihet til å gjøre hva de vil på en søndag for at andre skal få shoppe. Vi trenger en felles hviledag, ett brudd i hverdagens mas der alle har muligheten til å gjøre noe sammen. Om mor eller far skal jobbe søndager forsvinner denne muligheten, sier Anders Evenstuen, faglig leder i Rødt.

En undersøkelse utført av Sentio for Klassekampen rett før jul viser at 62 prosent sier nei til søndagsåpne butikker. Bare 34 prosent er enig med regjeringen. En undersøkelse utført av Respons for Aftenposten i januar ga omtrent samme resultat. 58 prosent av de spurte sier nei, mot 38 prosent ja.

– Søndagsåpne butikker er et rent ideologisk tiltak fra høyresiden. I motsetning til resten av de foreslåtte endringene i Arbeidsmiljøloven, er dette noe også bransjen motsetter seg. Faktisk

Faglig leder i Rødt: Anders Evenstuen. Foto: Brage Aronsen.

har NHO, Virke og Rema 1000 alle vært klare på at søndagsåpnet vil føre til dyrere mat og færre butikker. Det er nemlig ikke noe grunnlag for å si at folk vil handle mer. Jeg deler også Handel og Kontors bekymring for at dette kan skape økt press på lønninger og pensjonsvilkår.

– De mørkeblå avviser kravet om at en så drastisk inngripen i samfunnet skal konsekvensutredes. De mener de har nok kunnskap. Virkeligheten er vel heller at de frykter at en slik konsekvensutredning ville gitt et svar det norske folket ikke kan leve med, sier Evenstuen

Brage Aronsen
brage@roedt.no

Oljefondet investerer i ødeleggende gruvedrift

Rovdrift: Brasilianske gruvedriftarbeidere er blant de som betaler for oljefondets vekst. Illustrasjonsfoto: United Nations Photo/CC.

RØD UNGDOM SOLIDARITET

Peder Østring peder@socialisme.no

– Det norske oljefondet investerer i gruvedrift i Brasil som forårsaker store miljøproblemer og helseskader for lokalbefolkningen, sier Tora Kristiane Finne, leder av Bergen Rød Ungdom.

Tora Kristine Madsen Finne er 18 år og kommer fra Bergen. Høsten 2014 deltok hun på solidaritetsbrigade til Brasil for å samarbeide med Latin-Amerikas største sosiale bevegelse, De jordløses bevegelse (MST). Temaet for solidaritetsbrigaden var gruvedrift, med spesielt fokus norske investeringer i selskaper som driver med gruvedrift i Brasil. Finne forklarer at den norske staten har store investeringer i ødeleggende gruvedrift i Brasil:

– Kommunen Santa Quitéria, i delstaten Ceará, fant Brasil uran allerede på 60 tallet. Det norske gjødselselskapet Yara kjøpte i august i fjor 60 % av aksjene i Galvani, som er ansvarlig for den planlagte gruvedriften i området. Kjøpsavtalen har en verdi av i underkant av to milliarder kroner.

– I tillegg eier Norge 3,5 milliarder av det Brasilianske selskapet Vale, som eier verdens største åpne dagbrudd nord i Brasil. Denne måten å drive gruvedrift på anses som svært miljøskadelig, og bruker store mengder vann og giftstoffer for å utvinne mineraler på en mest mulig kostnadseffektiv måte.

I strid med etiske retningslinjer

Vår profitt gjennom oljefondets spekulering på verdensmarkedet har dødelige konsekvenser for mennesker på andre siden av jorda, ifølge Finne.

– I forbindelse med den store jerngruven i Carajás, trengs det forurensende smelteverk, som skaper skyggeleggende støvskyer over alle landsbyene i nærheten. Den fattige landsbyen Piquiá de Baixo er en av mange samfunn som er rammet. Flere har pusteproblemer og tuberkulose, og mange flere enn normalt har hud- og lungekreft. Slike eksempler finner en over alt i Brasil hvor det er gruvedrift. Finne mener oljefondets rolle i Brasil er et klart eksempel på at de etiske retningslinjene for investeringer ikke følges. Ifølge de etiske retningslinjene skal det ikke investeres i selskaper som er ansvarlige for krenkelser av

Leder i Bergen Rød Ungdom: Tora Kristiane Madsen Finne. Foto: Privat.

menneskerettigheter, alvorlig miljøskade eller andre særlig grove brudd på grunnleggende etiske normer.

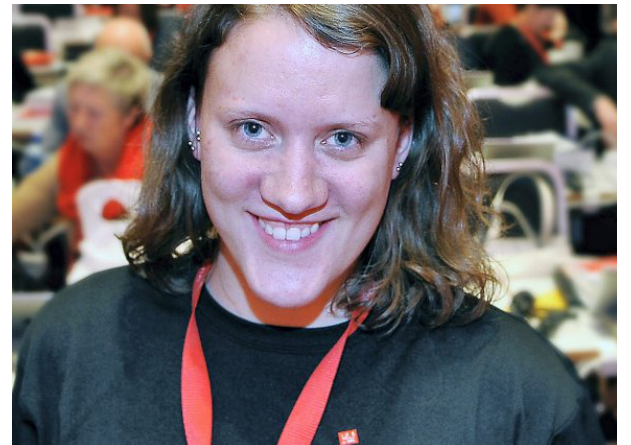
– Disse retningslinjene brytes helt tydelig gjennom oljefondets investeringer i store, transnasjonale selskaper som er ansvarlig for mye av gruvedriften i Brasil, en utbygging som ikke tar noen menneskelige hensyn i prosessen.

– Det var en stor seier for det norske sivilsamfunnet da vi fikk på plass etiske retningslinjer for oljefondet, med prinsippet om at våre sparepenger skulle være med å fremme en global og bærekraftig utvikling og menneskerettigheter. Men dersom man ser på hvor norsk kapital er investert i dag, ser man allikevel at dette ikke er dagens praksis.

Bærekraft vs. profitt

– En kan spørre seg om det egentlig er mulig at et fond, hvis primære funksjon er å generere profitt gjennom å investere i kapitalistiske foretak, i det hele tatt kan opptre på en etisk forsvarlig måte. Det finnes et grunnleggende, strukturelt motsetningsforhold mellom folk flest sine behov for gode arbeidsforhold, lønninger og et bærekraftig miljø, og kapitalismens behov for profittmaksimering, sier Finne.

– Vi kan ikke forsvare at norske oljepenger brukes på å utnytte arbeidere og drive rovdrift på naturressurser på den andre siden av kloden. Skal vi virkelig la finansieringen av vår velferd gå på bekostning av millioner av mennesker som må lide de store konsekvensene? Bevisstheten rundt norske investeringer må økes, og det norske folk må kjempe for at den globale utnyttelsen stoppes.

Leder i Fagforbundet Ungdom: Christina Beck Jørgensen. Foto: Fagbladet.

Ungdom går usikre tider i møte

RØD UNGDOM ARBEIDSLIV

Peder Østring peder@socialisme.no

Leder i Fagforbundet Ungdom, Christina Beck Jørgensen langer ut mot den mørkeblå regjeringas forslag til endringer i Arbeidsmiljøloven, og trekker fram ungdom som en gruppe som vil bli spesielt hardt rammet.

Christina Beck Jørgensen kommer fra Elverum og er utdannet vernepleier. Hun mener den mørkeblå regjeringa er i ferd med å ofre ungdommen på ideologiens alter. Hun peker på at regjeringas ønske om å gi arbeidsgiverne økt adgang til å ansatte folk midlertidig særlig rammer ungdom.

– Regjeringas forslag til endringer i Arbeidsmiljøloven vil ramme mange arbeidsplasser i Norge. Det verste med disse endringene er at de skaper økt usikkerhet: Når skal man på jobb, hvor skal man jobbe, og hvor lenge skal man jobbe.

– Det vil bli vanskeligere for ungdom å få fast jobb og en lønn å leve av. Som midlertidig ansatt har man mindre rettigheter enn en fast ansatt. Jeg er også redd for at mange vil få et dårligere arbeidsmiljø fordi man kanskje ikke tør å si ifra om feil og mangler, sier Beck Jørgensen.

– Hvordan skal vi klare å få oss boliglån og en god pensjon hvis vi bare får midlertidige stillinger, spør hun.

Beck Jørgensen mener ungdom er spesielt sårbare fordi de er på vei inn i arbeidslivet. Både ansatte og arbeidsgivere drar nytte av kompetansen som kommer med faste ansettelse. Den psykiske og fysiske helsen vil også være bedre hvis man vet at man har en jobb, og ikke må gå rundt å håpe på nye kontrakter hvert år, slår hun fast.

– Vi er alle avhengige av å ha en jobb å gå til, og for mange er behovet for jobb viktigere enn å ha det bra. Arbeidsmiljøloven er til for å verne om arbeidstakerne og for å skape trygghet for dem. Derfor vil disse endringene være alt annet enn bra for oss ungdom.

Onsdag 28. januar går fagbevegelsen til politisk streik mot de foreslåtte endringene i Arbeidsmiljøloven. Beck Jørgensen oppsummerer hovedbudskapet som LO, YS og Unio står samlet bak:

– Arbeidsmiljøloven er fleksibel nok som den er, og endringene som er foreslått vil bare føre til mer makt til arbeidsgiver og mindre til arbeidstaker.

Les mer på mittarbeidsliv.no

ANNONSE:

AKSJONSDAG 7. FEBRUAR

STOPP TISA

Mens du leser dette, sitter Norge i hemmelige forhandlinger om en ny handelsavtale som vil legge velferdsstaten i grus.

7. februar aksjonerer Rødt over hele landet mot den udemokratiske TISA-avtalen. Vil du være med eller lære mer?

Se roedt.no/stopptisa

HVA SKJER?

27. januar

RØDT FORUM OM BYUTVIKLING

Eldorado Bokhandel, Torggata 9A, Oslo.
www.roedt.no/oslo

28. januar

POLITISK STREIK

Over hele landet. www.mittarbeidsliv.no

30. januar - 1. februar TRONDHEIMSKONFERANSEN 2015

NOVA Kurscenter, Trondheim.
www.loitronheim.no

7. februar

AKSJONSDAG MOT TISA

Over hele landet.
www.roedt.no/stopptisa

19. februar

RØDT FORUM OM SEKSTIMERSDAGEN

Cafeteateret, Hollendergt. 8, Oslo.
www.roedt.no/oslo

27. februar - 1. mars

TALE- OG DEBATTKONFERANSE

Oslo. www.roedungdom.no

ANNONSE:

Nytt fra tidsskriftet rødt!

LÆR OM TISA

I siste utgave av tidsskriftet Rødt! kan du lese Rolv Rynning Hansens om handelsavtalen TISA. Avtalen som det nå forhandles om i hemmelighet legger opp til full privatisering av offentlig sektor og blir omtalt som det verste angrepet på offentlig velferd siden WTO ble stiftet.

Ny bok av Samir Amin:
**KAPITALISMEN I VÅR
TID - DRIVKREFTER OG
MOTKREFTER**

Bestill på
MARXISME.NO

ANNONSE:

ANNONSÉR I RØDT NYTT

Rødt Nytt kommer åtte ganger i året og har over 6300 abonnenter. I tillegg deles hver utgave ut på gater og torg.

Nå tilbyr vi annonsering i avisa. Gjennom å annonsere hos oss treffer du politisk interesserte og lesende mennesker over hele landet til gunstige priser.

Ta kontakt for et uforpliktende tilbud:
brage@roedt.no / 22 98 90 50.

ANNONSE:

Nytt studiehefte: NORGE 2015 - VERDISKAPING OG PRODUKSJON

Kun
40,-

I dette heftet finner du tekster av Marie Sneve Martinussen, Stein Stugu, Halvor Langseth, Unni Kjærnes, Lars Gunnesdal og Fredrik V. Sand. Økonom og velferdsforsker Henrik Herløv Lund og Enhedslisten-politiker Per Clausen forteller om erfaringer fra lignende prosesser i Danmark. Forord av Bjørnar Moxnes.

Kjøp heftet på
MARXISME.NO

Bli medlem i Rødt!

Send sms med kodeord **Rødt** + Navn og adresse til 2434 eller se roedt.no/innmelding

fb.me/roedt

[@raudt](https://twitter.com/raudt)

Følg oss i sosiale medier for å oppdage mer om Rødt, få svar på det du lurer på og dele med vennene dine.

ABONNÉR GRATIS PÅ Rødt Nytt

www.roedt.no